

Dariusz Gawin: Żeby zrozumieć polską rzeczywistość po 89 r., trzeba sięgać do tekstów klasycznych

Żeby zrozumieć naszą rzeczywistość po '89 r., rzeczywistość, którą tworzyły transformacja, wejście Polski do UE, budowa polskiej demokracji, kapitalizmu po polsku, trzeba sięgać także do tekstów klasycznych. Jesteśmy Polakami i żyjemy w tej samej kulturze, w tej samej tożsamości, w której żyli Sienkiewicz, Reymont, Żeromski – mówił w poranku „Siódma 9” prof. Dariusz Gawin. W rozmowie z Karolem Gacem opowiedział o swojej książce „Polska – wieczny romans”.

– Każdorazowa terażniejszość jest momentem w bardzo długim przebiegu historii. Współczesność w tym rozumieniu – bo teksty są sprzed kilkunastu lat – to jest współczesność naszego pokolenia w szerokim tego słowa znaczeniu, tzn. ludzi, którzy mają dzisiaj 30, 40, 50, 60 lat. To ci, którzy żyją teraz w Polsce, którzy dorastali na przełomie XX i XXI w. Żeby zrozumieć naszą rzeczywistość po '89 r., rzeczywistość, którą tworzyły transformacja, wejście Polski do UE, budowa polskiej demokracji, kapitalizmu po polsku, trzeba sięgać także do tekstów klasycznych. Jesteśmy Polakami i żyjemy w tej samej kulturze, w tej samej tożsamości, w której żyli Sienkiewicz, Reymont, Żeromski. Oni też mierzyli się z pewnymi wyzwaniami, mierzyli się z problemem budowy kapitalizmu po polsku, demokracji, wolności, niepodległości. Oni robili to w innym historycznym kontekście, ale z drugiej strony materia, z której to lepili, to była polska tożsamość,

polskie pytania, polskie usytuowanie w czasie i przestrzeni. Niezależnie od tego, czy istnieje internet, telewizja, radio, czy tego wszystkiego nie ma, Polska leży pomiędzy Niemcami a Rosją, w sensie geokulturowym leży pomiędzy Dostojewskim a Nietzschem i w pewnym sensie te wyzwania są uniwersalne – tłumaczył Gawin.

Zwrócił uwagę, że chociaż te teksty są w kanonie lektur szkolnych, warto do nich wrócić później, mając większą wiedzę: – Często wydaje się ludziom, że te książki dobrze znają, bo czytali je jako lektury szkolne. Ale lektury szkolne czytamy w momencie, kiedy nie jesteśmy jeszcze właściwie ukształtowanymi ludźmi. Mamy lat kilkanaście i nie mamy ani doświadczenia życiowego, ani wiedzy, która pozwalałaby je właściwie przeżyć. Często mamy takie wrażenie, że ponieważ kiedyś już to załatwiliśmy, to nie sięgamy do tego. Namawiam każdego, kto chce zrobić taki eksperyment, żeby sięgnąć do «Lalki» Prusa. Każdemu się wydaje, że bardzo dobrze wszystko pamięta, bo jak nie pamięta książki, to pamięta serial, a okazuje się, że jest to książka, która znakomicie opisuje Polskę w warunkach nowoczesności, ale bez niepodległości – podkreślał.

– Prus opisuje gwałtowność kapitalizmu, który się wdziera w warunkach nieposiadania państwa, a jednocześnie – i to jest niebywały jego zmysł – pisze swoją książkę też przed momentem, kiedy powstają nowoczesne partie polityczne i budują się i na Zachodzie, i w Polsce. Powstają nowoczesne ideologie w rodzaju socjalizmu, nacjonalizmu, ideologii narodowej, wszystkie te izmy, które potem kształtują cały XX w. On pisze w warunkach cenzury. Przecież w „Lalce” jest niesamowite to, że w Warszawie, w której na każdym rogu stał stójkowy, ludzie chodzili do rosyjskich szkół, jedyny Rosjanin, który pojawia się w książce to jest Rosjanin, który jedzie do Paryża i zatrzymuje się pod

drodze w Warszawie. Prus to tak opisał, że Rosjanie znikają, Polacy są zajęci własnymi sprawami i on pokazuje, jak rodzą się izmy – mówił prof. Gawin, zaznaczając przy tym, że warto spojrzeć na „Lalkę” i inne teksty w kontekście współczesności: – Jeżeli odsunąć na bok sposób interpretowania tych książek, którego uczono nas w szkole, i spojrzeć z naszym doświadczeniem wiedzy na temat XX w., ale i np. współczesnej polityki, to «Lalka» okazuje się powieścią nie tylko o nieszczęśliwej miłości. Ta nieszczęśliwa miłość w tle ma narodziny kapitalizmu Polsce w tamtym czasie oraz przygotowywanie całej tej przyszłości, która w XX w. z całą siłą wtargnęła w świat i w Polskę.

Źródło: „Siódma 9 – poranek rozgłośni katolickich”

Zapraszamy do wysłuchania całej rozmowy

Książka Dariusza Gawina „Polska, wieczny romans” dostępna jest w naszej księgarni